

Ýabany ösümlikler, ýerli ýa-da endemik ösümlikler diýlip hem atlandyrylýar, belli bir sebitde tebigy ýagdaýda, adam gatýşmasyz ösýän ösümliklerdir. Bu ösümlikler münlerçe ýyllaryň dowamynda ýerli howa, toprak we beýleki daşky gurşaw şertlerine uýgunlaşypdyr. Olar ekologiki deňagramlylygy saklamakda we biodürlüligi goldamakda möhüm orun tutýar. Ekilýän ösümliklerden tapawutlylykda, ýabany ösümlikler dökünlere, pestisidlere ýa-da aşa suwaryşa mätäç bolmazdan ösýärler.

Ýabany ösümlikler köp sanly ekologiki peýdalary hödürleýärler. Olar dürli haýwanlar, şol sanda mör-möjekler, guşlar we süýdemdirijiler üçin ýaşayyş we iýmit çeşmesini üpjün edýärler. Mysal üçin, ýabany güller arylary we kebelekleri özüne çekýär, olar köp ösümlük görnüşleriniň köpelişi üçin zerurdyr. Mundan başga-da, ýabany ösümlikleriň çuňňur kök ulgamlary topragyň erozionynyň önüni almaga, topragyň saglygyny gowulandyrmaga we suwy saklamaga kömek edýär. Bu ösümlikler şeýle hem uglerodyň saklanmagyna goşant goşup, howanyň üýtgemegine garsy göreşmäge kömek edýärler.

Köp ýabany ösümlikler lukmançylyk häsiýetlerine eýe bolup, asyrlar boýy döp bolan lukmançylykda ulanylypdyr. Mysal üçin, ýarow ösümliginiň ýapraklary antiinflamatuwar we ýarany bejeriji häsiýetleri bilen tanalýar. Ýabany ösümlikler, meselem, gülgüne we gyzyt ot hem iýmitlik bolup, witaminlere baýdyr. Ýabany ösümlikleri ýygnamak iýmit we derman çeşmesini durnukly üpjün etmegiň bir usuly bolup biler, ýöne zyýanly görnüşlerden gaça durmak üçin dogry bilim gerekdir.

Ýabany ösümlikleri goramak biodürlüligi we ekosistemanyň saglygyny saklamak üçin möhümdir. Ýaşayyş ýerleriniň ýok edilmegi, zäherli görnüşler we howanyň üýtgemegi ýabany ösümlikleriň populyasiýasyna uly howp salýar. Ýerli ösümlikleriň ýaşayyş ýerlerini dikeltmek boýunça tagallalar, meselem, tebigaty dikeltmek taslamalary we ýabany gül meýdanlaryny döretmek, haýwanlary goldamak we ekologiki deňagramlylygy saklamak üçin möhümdir. Baglarda we jemgyýetçilik ýerlerinde ýerli görnüşleri ekmek hem biodürlüligi we durnuklylygy goldamaga kömek edip biler.

Ýabany ösümlikler bilen meşgullanmak tebigat bilen has çuňňur baglanyşygy ösdürip biler. Ýerli ýaşayyş ýerlerinde möwsümleýin üýtgeşmeleri we dürli görnüşleri synlamak tebigata bolan minnetdarlygymyzy artdyryp biler. Ýöremek, ýabany ösümlikleri ýygnamak we ýerli ösümlikler bilen bagbançylyk etmek ýaly işler fiziki we akyl saglygyna peýdaly bolup, abadançylyk we daşky gurşawyň goraglylygy duýgusyny ösdürip biler.

Soltan RÖWŞENOW
S.A.Nyýazow adyndaky Türkmen oba hojalyk
uniwersitetiniň talyby